

Trollhättans kommun
461 83 Trollhättan

2009-09-25

1 (19)

Dnr: 00-2008:474

Magnus Åbergsgymnasiet
461 84 Trollhättan

Sylteskolan 7-9
Nyckelpigevägen 1-6
461 67 Trollhättan

Utbildning för nyanlända elever

Kvalitetsgranskning av Trollhättans kommun samt skolorna Sylteskolan och Magnus Åbergsgymnasiet i kommunen

Sammanfattande bedömning

- Skolinspektionen bedömer att det vid de besökta skolorna inte görs individanpassade lösningar för de nyanlända eleverna då det till exempel inte sker en kartläggning av varje elevs samlade kunskaper. Utbildningens utformning tar därmed inte sin utgångspunkt i elevernas samlade kunskaper, behov, förutsättningar och erfarenheter. Kommunen och skolorna måste se till att arbetet i verksamheterna förbättras så att individanpassade lösningar görs för eleverna.
- Skolinspektionen bedömer att det finns nyanlända elever som behöver studiehandledning men som inte får det i de besökta skolorna. Eleverna ges därmed inte förutsättningar att följa undervisning i ämnen som de har/kan ha kunskaper i. Kommunen och skolorna måste se till att de nyanlända eleverna får den studiehandledning de är berättigade till.

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av utbildning för nyanlända elever under perioden juni till september 2009. Granskningen av Trollhättans kommun samt Magnus Åbergsgymnasiet och Sylteskolan 7-9 i kommunen ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer att redovisas i Skolinspektionens rapport "Utbildning för nyanlända elever".

Övergripande information om kvalitetsgranskningen och projektplanen för kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats

(<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar ska bidra till förbättrad måluppfyllelse genom att tydliggöra behov av utveckling inom prioriterade områden, så att skolor, övriga verksamheter och huvudmän ges förutsättningar för att genomföra förbättringar. Huvudsyftet är att granska hur lärare, rektorer och huvudmän tar sitt ansvar för undervisningens kvalitet, med fokus på elevernas kunskapsresultat.

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar initieras med utgångspunkt i en nationell risk- och väsentlighetsanalys. Med denna som grund inriktas kvalitetsgranskningen mot områden i behov av förbättring samt görs ett urval av huvudmän och skolor som granskas utifrån i förväg fastställda perspektiv och frågeställningar.

Tidigare studier har visat att många av de lärare och skolläda som möter nyanlända elever har ett djupt engagemang och en stor öppenhet mot eleverna och deras vårdnadshavare. Men nyanlända elever får ändå inte alltid en utbildning som är likvärdig och heller inte alltid anpassad till elevens individuella behov och förutsättningar. Det råder skillnader mellan kommuner i sätt att organisera och genomföra utbildningen och måluppfyllelsen är generellt sett låg. Forskning och tidigare inspektioner visar att den utbildning nyanlända elever får inte alltid är anpassad till elevens individuella behov och förutsättningar. Nyanlända elever får ofta ensidigt ägna sig åt att lära sig svenska som andraspråk medan tillgång till andra ämnen många gånger är begränsad. Erfarenheter från inspektion visar också att eleverna inte heller erbjuds undervisning i modersmålet eller studiehandledning i modersmålet i tillräcklig utsträckning. Många nyanlända elever upplever enligt tidigare studier svårigheter i kontakten med andra elever och att bli en del av den sociala gemenskapen i skolan.

Skolinspektionen har därför valt att genomföra en kvalitetsgranskning med inriktning mot kommunens och skolornas insatser för att nyanlända elever ska få en likvärdig utbildning med god kvalitet. Totalt har 14 kommuner och 34 grund- och gymnasieskolor i landet granskats.

Resultatet av Skolinspektionens kvalitetsgranskning redovisas dels i en sammanfattande rapport, dels i rapporter/beslut med bedömningar för varje granskad kommun och i vissa fall även skolor, där Skolinspektionen tar ställning till om kommunen uppfyller skolförfattningarnas krav och med vilken kvalitet undervisningen bedrivs. I de fall behov av åtgärder framkommit, ansvarar kommunen för att åtgärder vidtas som syftar till förbättring.

Trollhättans kommun har ingått i kvalitetsgranskningen och resultatet redovisas i detta beslut. Underlaget till beslutet består av dokument från kommunen, Sylteskolan 7-9 och Magnus Åbergsgymnasiet, samt av information som samlats in vid intervjuer den 17 och 24 till 26 mars samt den 21 april 2009. I kommunen och skolorna genomfördes intervjuer med politiker, förvaltningschef, rektorer samt ett urval av lärare och elever. Beslutet grundar sig även på annan information som finns inom Skolverkets nationella uppföljningssystem eller annat offentligt material. Företrädare för kommunen och skolorna har beretts möjlighet att sakgranska vad som framkommit vid granskningen. Ansvariga för kvalitetsgranskningen i Trollhättans kommun har varit undervisningsråden Elisabeth Fogelberg och Anna Wide.

Fråge-/granskningsområden

Skolinspektionen har granskat två olika frågeområden.

1. Hur är det att vara nyanländ elev i skolan?

Fokus i denna kvalitetsgranskning har varit att granska skolornas förmåga att genom en individuell planering anpassa undervisningen till varje elev samt i vilken utsträckning skolorna utgör en trygg miljö med inriktning mot lärande. I de fall granskningen finner att kommunen/skolan lyckats möta elevens behov på ett bra sätt har också undersökts vad som gjort att de lyckats. I motsvarande fall har undersökts vilka hinder som finns.

I detta sammanhang har även undersökts hur kommunens strategier för de nyanlända ser ut, hur samverkan mellan olika berörda parter i samhället fungerar och i vilken utsträckning skolan har fungerande rutiner för mottagande och skolinledning. Vidare har eventuell förekomst av kränkningar undersökts.

2. I vilken mån är undervisningen för nyanlända elever ändamålsenlig?

Huvudfokus inom detta område har varit på vilket sätt man kan se att undervisningen är organiserad utifrån varje nyanländ elevs behov och förutsättningar, om skolan värderar elevens kunskaper och utformar undervisningen så att eleven får fortsätta att utvecklas från sin nivå. Det har också varit viktigt att undersöka vilken kompetens personalen som undervisar de nyanlända har när det gäller språk utveckling samt hur kommunen gör för att få den kompetens som behövs.

Inom detta område har också granskats hur kommunen samordnar sina resurser, om skolan har tydliga rutiner för vem som har ansvar för elevens undervisning, i vilken utsträckning kommunen satsar på modersmålsundervisning. Även frågor om hur skolan och kommunen följer upp elevernas kunskapsutveckling och använder resultaten som grund för analys och omprövning av mål och metoder har behandlats.

Definition

Skolinspektionen har använt följande definition inom denna kvalitetsgranskning:

Med nyanlända elever avses elever som inte har svenska som modersmål och inte heller behärskar det svenska språket och som anländer nära skolstarten eller under sin skoltid i grundskolan, gymnasieskolan eller motsvarande skolformer.

Granskningen omfattar elever som anlänt till skolan under år 2008 och 2009.

Beskrivning av kommunen och skolorna

Trollhättans kommun har cirka 54 000 invånare. År 2007 var 15 procent av de boende i kommunen utrikes födda. Motsvarande siffra för riket var 13 procent. Under 2008 och 2009 har 11 av kommunens 25 grundskolor tagit emot nyanlända elever.

Arbetsmarknads- och socialnämnden ansvarar bl.a. för integrationsfrågor och för detta ändamål finns en integrationsenhet. Integrationsenheten arbetar med flykting- och invandrarfrågor. De flyktingar som skrivs in på Integrationsenheten har varit asylsökande, har fått uppehållstillstånd och är bosatta i kommunen. I integrationsarbetet ingår att planera det introduktionsprogram som varje flykting ska genomgå.

Utbildningsnämnden ansvarar för den av kommunen anordnade skolverksamheten och för den pedagogiska verksamhet som kommunen bedriver i form av förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Kommunens grundskolor är indelade i fem skolområden utifrån skolornas geografiska läge. Kommunen har två kommunala gymnasieskolor.

En särskild Modersmålsenhet tillhandahåller modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet till skolorna och språkutvecklingsstöd till förskoleverksamheten i kommunen. Modersmålsenheten hör till Centrala skolområdet och har en rektor som är rektor för modersmålsläraarna i kommunen men inte för några elever. Skolorna köper studiehandledning från Modersmålsenheten. Modersmålsundervisning tillhandahålls på drygt 20 språk.

Magnus Åbergsgymnasiet är en av kommunens två gymnasieskolor. Magnus Åbergsgymnasiet har sex nationella och ett specialutformat program samt gymnasiesärskola. Vid skolan finns också PRIV (Programinriktat individuellt program) och IVIK (Individuella programmets introduktionskurs för invandrare). Alla nyanlända elever som inte är behöriga till nationella eller specialutformade program i kommunen samt vissa grannkommuner börjar på IVIK vid Magnus Åbergsgymnasiet. IVIK vänder sig till elever som har annat modersmål och som varit i Sverige kortare tid. Enligt arbetsplanen för IVIK är syftet med IVIK att ge nyanlända invandrarungdomar i åldern 16-19 år "behörighet till gymnasiestudier", dvs. kunskaper motsvarande godkänt i skolar 9 i engelska, svenska/svenska som andraspråk och matematik, samt en allmän orientering i svensk kultur och samhällsliv. Eleverna är läsåret 2008/09 indelade i en A och en B-grupp (IVIK A och IVIK B). IVIK A är för nyanlända elever och IVIK B för de elever som kanske kommit sent under läsåret och som behöver ytterligare ett år på IVIK. Alla elever läser svenska som andraspråk, engelska och matematik för att i dessa ämnen uppnå kunskaper motsvarande årskurs 9 i grundskolan eller, i vissa fall, gymnasienivå. IVIK A läser även de nationella gymnasiala kurserna Idrott och hälsa A, Estetisk verksamhet samt Etik och Livsfrågor. IVIK B läser de nationella gymnasiala kurserna Idrott och hälsa A och Estetisk verksamhet. De flesta eleverna på IVIK B läser även Samhällskunskap A, Datorkunskap, Byggkunskap, Måleri och byggplåt samt den lokala kursen Matkultur. På IVIK finns lärare som behärskar arabiska, ryska och persiska samt spanska, franska och tyska.

Sylteskolan 7-9 är en skola som ligger i Södra skolområdet i Trollhättans kommun. Sylteskolan började ta emot nyanlända elever för några år sedan och håller enligt rektorerna fortfarande på att bygga upp verksamheten. Alla nyanlända elever placeras i en förberedelseklass som är centralt belägen i skolans lokaler. Vid tillfället för kvalitetsgranskningen är två lärare knutna till förberedelseklassen. Den ena läraren är utbildad i svenska, svenska som andraspråk samt specialpedagogik. Den andra läraren är

modersmåslärare i arabiska och kurdiska och har såväl en svensk som irakisk lärarutbildning. I lärarutbildningen ingår även ämnet engelska.

Skolinspektionens iakttagelser

Huvudmannens ansvar

Enligt skollagen ansvarar den som är huvudman för en del av det offentliga skolväsendet för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och de bestämmelser som kan finnas i annan lag eller förordning.¹ Enligt de allmänna råden för utbildning av nyanlända² elever bör kommunen ha riktlinjer för mottagande av nyanlända elever. I kommentaren till de allmänna råden anges att riktlinjerna bör förtydliga nödvändigheten av olika individanpassade lösningar i kommunen och vid skolan.

Trollhättans kommun har enligt biträdande förvaltningschefen inte centraliserat mottagningsrutinerna för nyanlända elever. Tanken har varit att skolorna ska få organisera detta och att centralisera så lite som möjligt. Det finns därför inga centralt gällande dokument för mottagande av nyanlända elever och skolornas mottagningsrutiner ser olika ut inom kommunen. Skolområdena får själva ta ansvar för utvecklingen. Det är främst i det Centrala skolområdet till vilket bland annat Modersmålsenheten hör, som utveckling inom detta område sker. Politiker liksom biträdande förvaltningschefen anser att skolorna har möjlighet att möta eleverna på individnivå. Resursfördelningssystemet bygger på att skolorna ska kunna ändra sin organisation utifrån sina behov. Enligt biträdande förvaltningschefen uppger också rektorerna att de är flexibla i sina lösningar. Biträdande förvaltningschefen uppger vidare att han vid samtal med rektorerna fått uppgift om att skolorna gör en pedagogisk kartläggning av de nyanlända elevernas kunskaper. Eftersom det inte finns centrala riktlinjer eller dokument ser kartläggningarna olika ut på skolorna. Som exempel på kompetensutveckling som genomförts för personal som undervisar nyanlända elever anges bland annat en 10 poängs kurs (numera 15 poäng) i att undervisa elever som har svenska som andraspråk, "Flerspråkighet i fokus" och "Språkutveckling – språket som redskap".

Rektorn på Modersmålsenheten liksom modersmåslärare uppger att de samarbetar med lärare på skolorna om olika frågor t.ex. individuella utvecklingsplaner och betyg. Ett mer kontinuerligt samarbete och samverkan sker dock enbart inom Centrala skolområdet, inte med skolor som tillhör andra skolområden och inte med gymnasieskolorna. Modersmåslärarna deltar enligt rektorn i det elevvårdande arbetet inom det Centrala skolområdet. De kan inte delta i arbetet i alla "sina" elevers hemskolor och det efterfrågas heller inte av skolorna. Modersmåslärare uppger att de inte är med vid elevernas utvecklingssamtal eller när åtgärdsprogram upprättas för eleverna. De deltar inte heller vid kartläggningen av de nyanlända elevernas kunskaper.

¹ 1 kap. 12 § skollagen

² Skolverkets allmänna råd för utbildning av nyanlända elever (SKOLFS 2009:15)

Vid Integrationsenheten är man av uppfattningen att skolorna skulle kunna bli bättre på att möta eleverna på deras kunskapsnivå. Skolorna utgår ifrån det eleverna har gemensamt, att de är nybörjare i svenska. Vid Integrationsenheten har man vidare reflekterat över att de grundskolor som tar emot nyanlända elever inte samarbetar trots att de skulle kunna lära mycket av varandra. Rektorn vid IVIK på Magnus Åbergsgymnasiet uppger att samverkan mellan gymnasiet och grundskolorna behöver bli bättre. Rektorn uppger också att samarbetet mellan de båda gymnasieskolorna i kommunen inte är så frekvent. Detta trots att avståndet mellan skolorna rent faktiskt inte är stort och den andra gymnasieskolan har program som inte finns på Magnus Åbergsgymnasiet.

Enligt grundskole- och gymnasieförordningen³ ska en elev få modersmålsundervisning om en eller båda av elevens vårdnadshavare eller föräldrar har ett annat språk än svenska som modersmål och språket utgör dagligt umgängesspråk för eleven om eleven har grundläggande eller, i gymnasieskolan, goda kunskaper i språket och eleven önskar få sådan undervisning. Vissa undantag finns från huvudregeln, såsom att det ska finnas en lämplig lärare och att det ska finansiera fem elever i kommunen som önskar undervisning i språket.

Biträdande förvaltningschefen uppger att de elever som önskar modersmålsundervisning också får det, under förutsättning att det dels, i kommunen, finns fem elever som önskar undervisning i språket, dels finns en lämplig lärare. Rektorn för Modersmålsenheten menar att eleverna inte alltid är så intresserade av modersmålsundervisning, utan det är föräldrarna som vill att de ska lära sig modersmålet. Rektorn uppger att hon påtalar för skolorna att de ska fortsätta uppmuntra föräldrar och elever så att de ansöker om modersmålsundervisning. Rektorn och lärare vid IVIK uppger att många elever inte vill ha modersmålsundervisning. De vill koncentrera sig på att lära sig svenska. Lärarna uppger att de vid introduktionssamtalet poängterar vikten av modersmålsundervisning för elevernas förutsättning att lära sig andra ämnen. Rektorn uppger att tolk alltid närvarar vid introduktionssamtalet och att skolan poängterar vikten av att eleverna undervisas i sitt modersmål samtidigt som de läser svenska. Vid Sylteskolan 7-9 vinnlägger man sig om att motivera elever och deras vårdnadshavare att eleverna ska delta i modersmålsundervisning på hemspråket. De flesta elever väljer att delta i modersmålsundervisning. Dock påtalar några elever att de tycker att det vore en fördel om de kunde få läsa sitt modersmål som språkval. Rektorerna uppger att den möjligheten kommer att erbjudas kommande läsår.

Enligt grundskole- och gymnasieförordningen⁴ ska en elev få studiehandledning på modersmålet om eleven behöver det. Om det finns särskilda skäl kan studiehandledning istället ges på skolspråket.

Som ovan angivits anser politiker liksom biträdande förvaltningschefen att skolorna har möjlighet att möta eleverna på individnivå. En del i detta är, enligt biträdande

³ 2 kap. 9-14 §§ grundskoleförordningen och 5 kap. 7-13 §§ gymnasieförordningen

⁴ 5 kap. 2-3 §§ grundskoleförordningen och 8 kap. 5-6 §§ gymnasieförordningen

förvaltningschefen, att skolorna ska köpa studiehandledning på modersmålet från Modersmålsenheten. På central nivå konstateras dock att skolorna inte köper studiehandledning i så stor omfattning. Det finns en politisk medvetenhet och ett tryck på att skolorna ska satsa på studiehandledning för att nå framgång i undervisningen för de nyanlända eleverna. I kommunens kvalitetsredovisning för 2007 anges som en åtgärd för utveckling när det gäller att förbättra måluppfyllelsen i grundskolan att studiehandledningen på modersmålet bör förstärkas.

Modersmåls lärare påtalar att det vid grundskolorna finns elever som har behov av studiehandledning men inte får det. De menar vidare att när eleverna i grundskolan får studiehandledning så fokuserar skolan på "kärnämnen" oavsett vilka kunskaper i andra ämnen eleverna har från sitt hemland. Rektorn för modersmålsenheten talar om att skolorna använder studiehandledningen på två olika sätt, å ena sidan som studiestöd och å andra sidan studiehandledning. Vid "studiestöd" tas eleven ur sitt sammanhang och får hjälp av läraren med det mesta. Rektorn uppger att man inom enheten diskuterat vad studiehandledning är och hur det ska användas, men någon sådan diskussion har inte förts med skolorna. Rektorn uppger vidare att grundskolorna köper studiehandledning i olika hög grad och att Magnus Åbergsgymnasiet inte köper någon studiehandledning för eleverna på IVIK från enheten.

Enligt Lpo 94 och Lpf 94⁵ måste skolornas verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. I de allmänna råden för kvalitetsredovisning⁶ anges att kommunen bör redovisa situationen för bl.a. barn och elever med annat modersmål än svenska. Över tid bör fördjupade utvärderingar av verksamheten och utbildningen för dessa elever redovisas.

Biträdande förvaltningschefen och politiker uppger att någon kommunövergripande uppföljning och utvärdering av utbildningen för nyanlända inte har gjorts. I samband med att de allmänna råden för utbildning av nyanlända elever publicerades väcktes frågan i kommunen men det har ännu inte resulterat i något. I kommunens kvalitetsredovisning för 2007 finns inget angivet om måluppfyllelsen eller utbildningen för de nyanlända eleverna.

Magnus Åbergsgymnasiets/rektors ansvar

Enligt Lpf 94⁷ ska alla som arbetar i skolan medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen. Alla som arbetar i skolan ska vidare gemensamt med eleverna ta ansvar för

⁵ Avsnitt 1 i 1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) och avsnitt 1.2 i 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94)

⁶ Skolverkets allmänna råd för kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. (SKOLFS 2006:18)

⁷ Avsnitt 2.2 och 2.3 i Lpf 94

den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Huvudmannen ska enligt skollagen⁸ se till att det vidtas åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Elever på IVIK uppger att de har fått bra inblick i det svenska skolsystemet. De blir väl bemötta av lärarna och de har inte några problem med de andra eleverna på skolan. Elever upplever dock inte att de är en del av den övriga skolan. De känner att det går en skarp gräns mellan dem och övriga elever och de har inga andra vänner vid skolan än de som går på IVIK. Några få av de elever inspektörerna träffar är med i skolans dramaprojekt. Dessa uppger att de genom projektet fått vänner från skolans övriga utbildningar.

Lärarna uppger att de upplever att eleverna känner sig trygga i sin grupp på IVIK. Det finns elever som läser nationella gymnasiala kurser, t.ex. matematik A och engelska A, med eleverna på de nationella programmen. Det finns dock elever som, när de fått möjlighet att följa undervisningen vid något av de nationella programmen, efter något försök återgått till undervisningen på IVIK. Detta bekräftas också av elever som uppger att de försökt men återgått till IVIK gruppen. De uppger att de kände sig ensamma i gruppen där alla andra talade svenska. Någon lärare som talar deras modersmål var inte med på lektionerna och läraren som höll i undervisningen talade enbart svenska och/eller engelska.

I skolans likabehandlingsplan anges bl.a. följande. Mångfaldsgruppen arbetar med att integrera eleverna på skolan. Elevambassadörer utses i varje klass och arbetar vidare med värdegrundsfrågor tillsammans med mentorer och övriga lärare för att öka trivselen och tryggheten i skolan. Syftet är att elever ska integreras över programmen, men även att överbrygga eventuella kulturella barriärer. I arbetslagets för IVIK utvärdering för verksamheten läsåret 2007/2008 anges som ett mål att synliggöra IVIK på skolan genom fadderskap, gemensamma aktiviteter, hemsida osv.

Elever som inspektörerna träffar känner inte till elevambassadörerna eller Mångfaldsgruppen. Rektorn uppger att både elevambassadörer och Mångfaldsgrupp finns men att dessa för tillfället inte aktivt samarbetar med IVIK. Försök har gjorts med såväl Mångfaldsgruppen som elevambassadörer för att öka integrationen för eleverna vid IVIK, men försöket misslyckades och därefter har något nytt försök inte gjorts. Lärare och rektor uppger att eleverna vid IVIK under en lång tid fick nästan all sin undervisning i baracker utanför skolans huvudbyggnader, men att man nu ändrat detta för att öka integrationen.

Skollagen⁹ anger att ett individuellt program först och främst ska förbereda eleven för studier på ett nationellt eller ett specialutformat program. Enligt Lpf 94¹⁰ ska skolan sträva mot att varje elev som lämnar utbildningen på individuella program har en pla-

⁸ 14 a kap. 7 § skollagen

⁹ 5 kap. 4 b § skollagen

¹⁰ Avsnitt 2.1 och 2.5 i Lpf 94

nering för och goda möjligheter till fortsatt utbildning eller förvärvsarbete. Läraren ska utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren ska vid betygsättning utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna och beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen. Enligt de allmänna råden för utbildning av nyanlända elever bör skolan kartlägga elevernas kunskaper i olika ämnen och genomföra kartläggningen fortlöpande genom återkommande samtal med eleven och, om möjligt, elevens vårdnadshavare. Skolan bör vidare ha beredskap för att förändra sin organisation.

Vid mottagandet av nyanlända elever använder Magnus Åbergsgymnasiet ett formulär benämnt "Ankomstsamtal för nyanlända elever/förberedelseklass/IVIK". När det gäller elevens skolbakgrund och kunskaper efterfrågas i formuläret hur många år eleven gått i skola i hemlandet och om eleven läst matematik och engelska. Enligt rektorn får skolan meddelande från intagningsenheten, integrationsenheten eller Migrationsverket om de elever som ska tas emot. Studie- och yrkesvägledaren på skolan kontakter därefter vårdnadshavare och elev till ett inledande möte dit även rektorn och elevhälsan bjuds in. Vid mötet går man igenom elevens skolbakgrund och hälsotillstånd. Eleverna kan vid behov få tillgång till specialistkompetenser via skolhälsovården. Eleverna skrivs in en gång i månaden samt vid höstterminens början.

Eleverna uppger att de testades i matematik och engelska när de kom till skolan. Resultaten på testerna avgjorde vilken nivågrupp de sedan hamnade i. Eleverna uppger att de aldrig blev tillfrågade om sina kunskaper i andra ämnen, trots att de har läst fler ämnen i sitt hemland. Skolan anser att de ska fokusera på ämnena matematik, svenska och engelska. De flesta av de elever som går i gruppen IVIK B läser, förutom de kurser som anges ovan, kurserna Byggkunskap och/eller Måleri och byggplåt samt Matkultur trots att ingen av de elever inspektörerna träffar efterfrågat dessa kurser. De flesta av eleverna uppger att de har ett mål med sin utbildning, vet vad de vill bli, såsom apotekare, fotograf och ingenjör. Ingen av dem anser att den undervisning de nu får leder framåt mot målet. De är rädda att de tappar kunskaper de redan har eftersom de inte läser alla de ämnen som de läst i sitt hemland, som exempel nämns naturorienterande ämnen. Samtliga tycker dock att det är viktigt att snabbt lära sig svenska, och anser att de får undervisning som gynnar detta.

Lärarna anser att eleverna inte har några långsiktiga mål om vad de vill bli. De menar också att eleverna ändrar sig ganska ofta. Skolan försöker tillmötesgå elevers önskemål att få pröva på studievägar de funderar på genom att erbjuda eleverna praktik på arbetsplatser.

Lärarna och rektorn bekräftar elevernas uppgifter om att de testas i matematik, svenska och engelska. De testas inte elevernas kunskaper i andra ämnen. Lärarna säger att bristen på modersmålslärare gör det svårt att göra en bedömning av elevernas kunskaper i andra ämnen. Rektorn uppger att skolan tar in eventuella betyg som eleverna har i andra ämnen och översätter dem. Översättningen kan ta flera månader vilket försvårar handläggningen för skolan. Rektorn menar att det är viktigt att eleverna fokuserar på

baskunskaperna för att få behörighet till nationella och specialutformade program. Resultaten av testerna i de tre ämnena används för att eleverna ska kunna placeras i en grupp på relevant nivå. IVIK har en nivågruppering som är fem-parallellig i ämnena matematik, svenska som andraspråk och engelska för att individualisera undervisningen för eleverna eftersom de är på olika nivå. Rektorn menar även att de mindre grupperna gör att eleverna får mer tid med läraren. Vissa elever läser matematik och/eller engelska på gymnasienivå tillsammans med eleverna på nationella program. Enligt rektorns tillägg efter Skolinspektionens besök läser eller tenterar flera elever vid IVIK kurser i franska och tyska. Av den dokumentation Skolinspektionen tagit del av framgår att en elev fått betyg i franska (Moderna språk, steg 4) under läsåret 2007/08.

Eleverna undervisas i svenska som andraspråk efter grundskolans kursplaner i ämnet. Enligt arbetsplanen för IVIK tillämpas svenskämnet inom datoranvändningen under ett lektionspass i vecka. Elever uttrycker att de i svenskundervisningen arbetar för mycket enskilt med uppgifter i sina böcker. Elever har därför bytt grupp för att få tala mer svenska. De tycker att diskussion, och att få tala svenska är viktigt. De önskar också att de hade svenska vänner för att få praktisera språket oftare. Vid inspektörernas besök i verksamheten pågår bland annat undervisning i svenska som andraspråk. Inspektörerna besökte samtliga fem grupper i svenskundervisningen. Inspektörerna noterar att grupperna är små, max sju elever är närvarande. I de flesta grupperna är undervisningen läromedelsbunden och tempot ganska långsamt. I en grupp är tempot högre och eleverna deltar aktivt i en diskussion om aktuella händelser.

Nytt för detta läsår är enligt rektorn att eleverna är indelade i två olika grupper, IVIK A och IVIK B. I IVIK B får eleverna prova på gymnasiekurser såsom Byggekunskap och Matkultur. Samtliga elever i denna grupp läser kursen Matkultur. Att det blev dessa kurser beror på önskemål från eleverna föregående läsår om att göra något praktiskt. Rektorn vid IVIK uppger följande rörande valet av kurserna Byggekunskap, Måleri och Byggplåt samt Matkultur. "Våra tankar kring byggkursen och matkulturkursen baserar sig dels på ett genusperspektiv dels utifrån ett kulturperspektiv. Vi ser som en viktig del av vårt uppdrag att bryta traditionella könsmonster hos eleverna samt ge dem olika perspektiv. Det är en av anledningarna till att vi valt att ha två kurser från våra populäraste program för IVIK eleverna. Som nyanländ, många gånger ensamkomna, ungdomar anser vi att det är viktigt att man får en orientering om mat och matkultur i det land man kommer till. Men det är också viktigt att man får en orientering om mat från andra länder i världen. Det finns också en hälsoaspekt i valet." Kurserna har enligt rektorn och lärare även valts utifrån en generell bedömning av elevernas utbildningsbehov när det gäller att klara vardagslivet. Inspektörerna finner vid genomgång av kursplanen och betygskriterierna för kursen Matkultur att den inte innehåller något som inte skulle kunna rymmas inom grundskolans ämne hem- och konsumentkunskap.¹¹ Kursen är därmed knappast på gymnasienivå.

¹¹ 1 kap. 6 §, 2 kap. 14-17 §§ och 7 kap. 4 § gymnasieförordningen

Om det framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn enligt gymnasieförordningen¹² se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Eleverna vid IVIK har inte åtgärdsprogram. Skälet till detta anger lärarna vara att den förre rektorn för IVIK ansåg att eleverna "lever i ett åtgärdsprogram". Vilken inställning den nuvarande rektorn har vet de inte. Det finns analfabeter på IVIK som inte har åtgärdsprogram, men de får ändå stöd. Lärarna uppger att de har fått extra resurser från Integrationsenheten för att ge specialiserad undervisning till de elever som är analfabeter. Rektorn bekräftar att ingen elev på IVIK har åtgärdsprogram.

Enligt gymnasieförordningen ska en elev få studiehandledning om eleven behöver det. I kommentarerna till de allmänna råden för utbildning av nyanlända elever anges att studiehandledning syftar till att stödja ämnesundervisningen via det språk som eleven talar och att läraren som ger denna handledning tillsammans med ämnesläraren har en viktig roll. Forskning visar att kunskapsutvecklingen gynnas av att de begrepp som används i ämnesundervisningen befästs både på elevens modersmål och på det svenska språket.

Lärarna och rektorn uppger att de har haft möte med Modersmålsenheten och att man vid detta möte konstaterade att det inte går att ordna studiehandledning för eleverna på IVIK. En av lärarna på IVIK har arabiska som sitt modersmål. De elever som har samma modersmål och undervisas av läraren får därför hjälp på sitt modersmål, detta gäller främst i ämnet matematik som läraren undervisar i. Elever bekräftar att de inte får studiehandledning och heller inte hjälp på sitt modersmål på annat sätt förutom i matematik av den arabisktalande läraren. Efter Skolinspektionens besök vid Magnus Åbergsgymnasiet har rektorn för IVIK tillagt att förutom läraren med arabiska som modersmål finns en behörig lärare med ryska och en med persiska som modersmål vid IVIK. Det har varit en medveten satsning att ha behöriga lärare med dubbel språkkompetens på IVIK.

Enligt skollagen¹³ är kommuner skyldiga att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Enligt de allmänna råden för utbildning av nyanlända elever bör skolan inventera personalens behov av kompetensutveckling.

Lärarna som undervisar nyanlända elever på IVIK har enligt en sammanställning som rektorn gjort utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Av de fem lärare som undervisar eleverna i svenska som andraspråk är två, enligt de uppgifter som Skolinspektionen fått, behöriga att undervisa i svenska som andraspråk.

¹² 8 kap. 1 a § gymnasieförordningen

¹³ 2 kap. 3 § skollagen

Enligt Lpf 94¹⁴ måste skolornas verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. För att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder. Rektorn ansvarar för att resultaten följs upp och utvärderas i förhållande till de riksgiltiga målen.

Rektorn uppger att hon är förtrogen med verksamheten vid IVIK. Hon uppger att IVIK har systematisk uppföljningen och utvärderingen av kunskapsresultaten i svenska som andraspråk, engelska och matematik. Skolan för statistik över hur många elever som klarar målen för årskurs 9 i dessa ämnen samt hur många som börjar på nationella program. Även konstruktion och arbetsorganisation avseende IVIK utvärderas varje år.

Skolan har ett dokument benämnt "Utvärdering av verksamheten läsåret 2007/2008". Dokumentet är adresserat till arbetslaget för IVIK i juni 2008 och undertecknat av rektorn för IVIK. Resultatet av utvärderingen var bildandet av de två grupperna inom IVIK, IVIK A och IVIK B. Vidare anges under rubriken "Mål"; Provschema, Synliggöra IVIK på skolan genom fadderskap, gemensamma aktiviteter, hemsida osv. samt Utvärdering av verksamheten med samtliga lärare, stödja utvecklingsarbetet och synliggöra IVIK på rektorsnivå. Under rubriken "Utvecklingsområden" anges under "Styrkor"; 13 godkända av 40 och under "Svagheter"; 10 indraget CSN.

Lärarna berättar att de två grupperna som skapades detta läsår ska utvärderas i vår/sommar och att man bl.a. ska fundera över ändamålsenligheten med den nationella kursen Byggekunskap och den lokala kursen Matkultur som eleverna i IVIK B läser. Rektorn uppger efter Skolinspektionens besök att eleverna vid IVIK kommer att ha en kurs i naturorienterande ämnen från och med höstterminen 2009.

I Magnus Åbergsgymnasiets kvalitetsredovisning för 2008 anges att skolan arbetar för att höja kunskapsnivån i skolan men att de har en hög andel elever med ofullständiga grundskolebetyg och en stor grupp elever på IVIK. Det anges att flera av dem kommer med ett eller ett par års skolgång, vilket innebär svårighet att både lära sig svenska och klara grundskolebehörighet på ett år. Åtgärder för att komma tillrätta med detta är generellt formulerade för hela skolan.

Sylteskolan 7-9/rektors ansvar

Sylteskolan har relativt nyligen börjat ta emot nyanlända elever. Enligt rektorerna finns inte något gemensamt system för hur detta mottagande ska se ut i kommunen. Det innebär att det är varje rektor som beslutar om och utformar mottagandet av nyanlända elever. Samtliga nyanlända elever vid Sylteskolan placeras i den så kallade förberedelseklassen. Samtal med personal och elever visar att Sylteskolan har fungerande system för att ta emot och introducera eleverna i hur det svenska skolsystemet fungerar. Eleverna uppger att såväl de som deras föräldrar förstår vad de förväntas lära sig och vilka regler som gäller i skolan. Skolan har rutiner för att kartlägga vilka upplevelser

¹⁴ Avsnitt 1.2 och 2.6 Lpf 94

eleven varit med om före och under flytten till Sverige. Eleverna kan vid behov få tillgång till specialistkompetenser via skolhälsovården.

Eleverna blir inte klassplacerade i reguljär klass vid ankomsten till skolan. Det varierar hur lång tid det tar innan de blir klassplacerade och i vilken utsträckning de får undervisning i denna klass. Eleverna har varierande erfarenheter av i vilken mån de blir väl mottagna av övriga elever på skolan och känner sig delaktiga i den sociala gemenskapen med andra elever i skolan än de som är placerade i förberedelseklassen.

Eleverna uppger att de är trygga vid skolan och att de möts av respekt för sin person såväl av andra elever som av lärare. Skolan har inget faddersystem men däremot ett fungerande system med kamratstödjare. Lärarna söker underlätta elevernas möjligheter att bli introducerade i den svenska skolan genom att till exempel sammanföra elever med andra elever som talar samma modersmål samt rutinmässigt använda tolk vid samtal. Skolinspektionen vill påtala att det skulle underlätta nyanlända elevers möjlighet att känna gemenskap med andra elever och att bli inkluderade i verksamheten om de i ett tidigt skede blev placerade i reguljär klass.

Nyanlända elever som hör till Sylteskolans upptagningsområde skrivs skyndsamt in i skolan och bereds snabbt möjlighet att börja skolan. Där görs kartläggningar såväl socialt som medicinskt och av skolbakgrund. Flera elever uppger dock att lärarna inte känner till vad de har med sig för kunskaper och erfarenheter från tidigare skolgång och liv. Lärarna instämmer att någon kartläggning av elevernas kunskaper i samtliga ämnen inte görs. Den kartläggning som genomförs görs av den svenska läraren i förberedelseklassen. Denna lärare har en gedigen utbildning när det gäller svenska som andraspråk och svenska men saknar utbildning i flera av de ämnen hon förväntas undervisa och kartlägga elevernas kunskaper i. Elever berättar också att det är flera ämnen de inte får undervisning i och att den undervisning de får i till exempel matematik ibland ligger på en betydligt lägre nivå än den undervisning de fått i sitt hemland. De uttrycker att de är oroliga för att de tappar kunskaper de hade med sig då de kom till Sverige. Vid samtal med ämneslärare framkommer att ingen av dem har deltagit i en kartläggning av elevernas erfarenheter av och kunskaper i respektive ämne. Kartläggning av elevernas kunskaper utgör en viktig grund för att i enlighet med läroplanen kunna individanpassa undervisningen och även för att bedöma och betygsätta eleven.¹⁵

Samtal med lärare och elever samt besök i förberedelseklassen visar att undervisningen där är upplagd på ett medvetet språkinriktat sätt. Fokus läggs på att eleverna ska tala, lyssna, läsa samt skriva svenska. Språkets kommunikativa funktion betonas. Dock är det oklart vilket ämne eleverna egentligen studerar då de lär sig svenska. Vid samtal med lärare och elever framkommer att eleverna först då de behärskar det svenska språket relativt bra får börja studera svenska som andraspråk. I kursplanerna för grundskolan finns två svenskämnen, svenska och svenska som andraspråk.¹⁶Några

¹⁵ Avsnitt 2.2 och 2.7 Lpo 94

¹⁶ Förordningen om kursplaner för grundskolan (SKOLFS 2000:135), svenska och svenska som andraspråk

övriga alternativ finns inte. Vid samtal framkommer att elever önskar få läsa svenska som andraspråk tillsammans med övriga elever som studerar detta ämne. Eftersom läraren i förberedelseklassen inte sätter några betyg får eleverna inte betyg i ämnet svenska som andraspråk.

Åtgärdsprogram upprättas för samtliga elever i förberedelseklassen. Enligt grundskoleförordningen ska upprättande av ett åtgärdsprogram föregås av en utredning som visar vilket behov av särskilda stödåtgärder eleven har.¹⁷ Elevernas kunskaper kartläggs bara i ett fåtal ämnen och av lärare som inte har utbildning för samtliga ämnen kartläggningen görs i.

Om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar, får styrelsen enligt grundskoleförordningen efter att ha hört elevvårdskonferensen besluta om anpassad studiegång för eleven.¹⁸ Därvid får avvikelser göras från gällande timplan. Styrelsen ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning inom skolan. För samtliga nyanlända elever vid Sylteskolan fattar rektorn beslut om anpassad studiegång. Dessa beslut är av generell karaktär och den anpassning som anges är att eleverna ska gå i förberedelseklass. Anpassningen utifrån individuella förutsättningar ansvarar därmed läraren i förberedelseklass för.

Eleverna har i förberedelseklassen tillgång till studiehandledning i relevant omfattning enligt lärarna. Dock får eleverna inte tillgång till studiehandledning när de är placerade i reguljär undervisning. Studiehandledningen är enligt lärare och elever i hög utsträckning inriktad på elevernas inläring av svenska. Det förekommer också studiehandledning inriktad mot andra ämnen men i begränsad omfattning. I samtal med rektorer och lärare framkommer det att skolan uppfattar det som ett problem att de som ska arbeta med studiehandledning på modersmålet inte har utbildning i de olika ämnena.

Forskning visar att kunskapsutvecklingen gynnas av att de begrepp som används i ämnesundervisningen befästs både på elevens modersmål och på det svenska språket. I kommentarerna till allmänna råd för utbildning av nyanlända elever anges att studiehandledning syftar till att stödja ämnesundervisningen via det språk som eleven talar och att läraren som ger denna handledning tillsammans med ämnesläraren har en viktig roll. Enligt grundskoleförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. Om det finns särskilda skäl kan studiehandledning ges på skolspråket i stället.¹⁹

Skolan har en lärare anställd för bland annat modersmålsundervisning i arabiska. Övriga modersmålslärare är anställda centralt och köps in från den rektor som har ansvar för dem. Detta innebär att modersmålslärarna inte deltar i konferenser vid Sylteskolan och endast i ringa omfattning deltar i det elevvårdande arbetet.

¹⁷ 5 kap. 1 § grundskoleförordningen

¹⁸ 5 kap. 10 § grundskoleförordningen

¹⁹ 5 kap. 2 och 3 §§ grundskoleförordningen

Skolinspektionens slutsatser samt krav på åtgärder/ rekommendationer

Hur är det att vara nyanländ elev i skolan?

De elever inspektörerna träffat känner sig väl bemötta av lärarna på skolorna. Det varierar dock om de känner sig välkomnade av de andra eleverna vid skolorna och i vilken utsträckning de känner sig som en del i den sociala gemenskapen. Kommunen saknar övergripande riktlinjer för mottagande av och utbildningen för nyanlända elever vilket medför att mottagandet ser olika ut i skolorna. Utbildningen för dessa elever är inte synlig i kommunens kvalitetsarbete. Det finns ingen samlad bild av elevernas måluppfyllelse och därmed inte någon utvärdering av densamma. Kommunen ser inte till att det vid de besökta skolorna görs individanpassade lösningar för eleverna då det till exempel inte sker någon kartläggning av elevernas samlade kunskaper. Eftersom kommunen inte följer upp och utvärderar de nyanlända elevernas måluppfyllelse eller utbildning i övrigt saknas kännedom i kommunen om hur detta påverkar resultaten. Gemensamt för den utbildning som har inspekterats är att eleverna får en utbildning som utgår ifrån deras brist på kunskaper i svenska snarare än deras kunskaper i andra ämnen och deras studiemål. Eleverna har begränsad tillgång till skolans ämnen och de valmöjligheter jämnåriga elever i skolan har. Utformningen av utbildningen är alltför bunden av administrativa lösningar och skolorna samarbetar i alltför liten grad för att dra nytta av varandras kunskaper och resurser i arbetet med de nyanlända eleverna.

De nyanlända eleverna vid IVIK på Magnus Åbergsgymnasiet uppger att de har fått bra inblick i det svenska skolsystemet. De blir väl bemötta av lärarna vid skolan och säger att de inte har några problem med de andra eleverna vid skolan. De känner sig dock inte integrerade i skolans gemenskap. De har inga eller få vänner vid skolan som inte går på IVIK. De försök som gjorts av skolan för att öka integrationen har varit få och mindre lyckosamma. Skolans dramaprojekt lyfts fram av några elever som en mötesplats där de lär känna andra elever vid skolan än de från IVIK. Eleverna har, med något undantag, studiemål för framtiden och vet vad de vill utbilda sig till men anser inte att den undervisning de får leder framåt mot målet. De är rädda att de tappar kunskaper de redan har eftersom de inte får undervisning i alla de ämnen de läst i sitt hemland. Deras kunskaper har inte efterfrågats i andra ämnen än matematik, engelska och svenska. Eleverna tycker att det är viktigt att snabbt lära sig svenska och att den undervisning de får gynnar detta.

Sylteskolan 7-9 har rutiner för att ta emot och introducera nyanlända elever i den svenska skolan. Eleverna uppger att de blir väl bemötta av lärarna men att det varierar om de känner sig välkomnade av andra elever vid skolan och i vilken utsträckning de känner sig delaktiga i den sociala gemenskapen utanför förberedelseklassen. Det dröjer innan de nyanlända eleverna får en placering i reguljär klass vilket även kan leda till en fördröjning av elevernas integrering i skolans gemenskap.

I vilken mån är undervisningen för nyanlända elever ändamålsenlig?

I Trollhättans kommun finns från central nivå ett tryck på att skolorna ska satsa på studiehandledning för att nå framgång i undervisningen för nyanlända elever. Eleverna får trots detta inte alls eller i begränsad omfattning det stöd de är berättigade till i form av studiehandledning. Den organisation kommunen valt för att tillhandahålla modersmålsundervisning och studiehandledning påverkar skolornas benägenhet att ge eleverna studiehandledning. Eftersom kommunen inte följer upp eller utvärderar nyanlända elevers utbildning på kommunövergripande nivå saknas kännedom om hur detta påverkar resultaten. Kommunen anger ändå i sin kvalitetsredovisning att studiehandledningen bör förstärkas i grundskolorna för att öka måluppfyllelsen. Kommunen tillhandahåller modersmålsundervisning i drygt 20 språk och alla som är berättigade till sådan undervisning får det enligt kommunen. Organisationen av modersmålslärares innebär dock svårigheter för dem att få kontinuitet i arbetet med eleverna. Det syns bland annat genom begränsade möjligheter att delta i det elevvårdande arbetet och att samarbeta med lärarna vid elevernas hemskola.

Magnus Åbergsgymnasiet individualiserar och nivågrupperar utformningen av elevernas undervisning i viss utsträckning utifrån en kartläggning av elevernas kunskaper. Kartläggning och individualisering sker enbart i ämnena matematik, engelska och svenska som andraspråk. I övrigt sker varken kartläggning eller individualisering. De kunskaper eleverna har med sig från tidigare skolgång tas tillvara i begränsad omfattning och elever ges ingen studiehandledning på modersmålet eller skolspråket för att till exempel kunna följa undervisningen i ämnen som de eventuellt har kunskaper i. Skolan utgår ifrån en grupplanering där eleverna, oavsett skolbakgrund och studiemål, i princip gör samma sak d.v.s. läser samma ämnen, men vissa ämnen läser de på olika nivåer. Samtliga elever i IVIK B gruppen läser den lokala kursen Matkultur. Det kan knappast vara dessa elevers individuella behov och studiemål som motiverar valet av kurs. Både elever som har goda skolkunskaper och de som är kortutbildade bromsas i sin utveckling av en sådan planering. Skolan bedriver viss uppföljning och utvärdering av nyanlända elevers måluppfyllelse och utbildning. Skolan behöver dock förbättra utvärderingen och ifrågasätta undervisning och arbetsformer, till exempel undervisningen i svenska som andraspråk, så att nya metoder kan prövas. Därvid bör även resurs- och tidsanvändningen följas upp och utvärderas i förhållande till resultaten. Vidare bör uppföljningen och utvärderingen ta sin utgångspunkt i elevernas individuella behov. Den generella schemaläggningen av kurserna Matkultur, Byggkunskap och Måleri och Byggplåt i IVIK B ska enligt lärarna utvärderas i slutet av terminen. Då bör även innehållet i kursen Matkultur granskas och utvärderas.

I Sylteskolan 7-9 kartläggs elevernas kunskaper i andra ämnen än svenska, matematik och engelska sällan och de har begränsad tillgång till skolans obligatoriska ämnen. De kunskaper eleverna har med sig från tidigare skolgång tas därmed inte till vara fullt ut. Studiehandledning erbjuds bara i anslutning till undervisning i förberedelseklass, inte i anslutning till undervisning i reguljär klass vilket än mer torde försvåra elevernas möjlighet att studera flera ämnen. Innehållet i studiehandledningen tycks vara inriktat på

att lära eleverna svenska. Det är oklart efter vilken kursplan eleverna studerar svenska då de inte får börja studera svenska som andraspråk förrän de har "tillräckliga" kunskaper i svenska.

Skolinspektionen har i sin kvalitetsgranskning identifierat ett flertal områden som kommunen/skolorna måste åtgärda eller bör förbättra för att nyanlända elever ska få en med andra elever likvärdig utbildning med god kvalitet. Nedanstående punkter visar vilka områden som måste åtgärdas respektive områden där förbättringsåtgärder rekommenderas.

Trollhättans kommun

Områden som kommunen måste åtgärda

- Skolinspektionen bedömer att kommunen inte ser till att det vid de besökta skolorna görs individanpassade lösningar för eleverna då det till exempel inte sker en kartläggning av varje elevs samlade kunskaper. Kommunen måste se till att arbetet i verksamheterna förbättras så att individanpassade lösningar görs för eleverna.
- Skolinspektionen bedömer att kommunen inte tillser att elever som behöver studiehandledning i kommunens skolor får det.

Områden som kommunen bör förbättra

- Skolinspektionen bedömer att kommunen bör upprätta övergripande riktlinjer för mottagande av nyanlända elever.
- Skolinspektionen bedömer att dels skolorna sinsemellan, dels skolorna och Modersmålsenheten inte samarbetar i tillräcklig utsträckning vilket kommunen bör förbättra.
- Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver förbättra arbetet med uppföljning och utvärdering av nyanlända elevers utbildning.

Magnus Åbergsgymnasiet

Områden som skolan måste åtgärda

- Skolinspektionen bedömer att de nyanlända eleverna vid IVIK på Magnus Åbergsgymnasiet inte är integrerade i skolans gemenskap och att skolan inte arbetar tillräckligt målinriktat för att förbättra detta.
- Skolinspektionen bedömer att kartläggning av de nyanlända elevernas kunskaper respektive individualisering bara sker i begränsad utsträckning. Utbildningens utformning tar därmed inte sin utgångspunkt i elevernas samlade kunskaper, behov, förutsättningar, erfarenheter och studiemål.
- Skolinspektionen bedömer att det finns nyanlända elever som är i behov av särskilda stödåtgärder som inte har åtgärdsprogram.

- Skolinspektionen bedömer att det vid skolan finns nyanlända elever som behöver studiehandledning men inte får det.

Områden som skolan bör förbättra

- Skolinspektionen bedömer att skolan i för liten grad använder behöriga lärare vid undervisningen i svenska som andraspråk.
- Skolinspektionen bedömer att skolan behöver förbättra det systematiska kvalitetsarbetet då det gäller uppföljningen och utvärderingen av nyanlända elevers utbildning.

Sylteskolan 7-9

Områden som skolan måste åtgärda

- Skolinspektionen bedömer att kartläggning av de nyanlända elevernas kunskaper bara sker i begränsad utsträckning. Utbildningens utformning tar därmed inte sin utgångspunkt i elevernas samlade kunskaper, behov, förutsättningar och erfarenheter.
- Skolinspektionen konstaterar att det är oklart vilket svenskämne eleverna i förberedelseklassen läser, vilket måste åtgärdas.
- Skolinspektionen bedömer att beslut om anpassad studiegång inte tillräckligt anger vilken anpassning som sker för den enskilde eleven.
- Skolinspektionen bedömer att skolan bör se över innehållet i den studiehandledning som erbjuds eleverna och se till att samtliga elever som har behov av studiehandledning får detta.

Områden som skolan bör förbättra

- Skolinspektionen bedömer att skolan bör utreda möjligheten att ge nyanlända elever en klassplacering då de skrivs in i skolan, bl.a. i syfte att påskynda integreringen, samt vidare att öka samverkan mellan förberedelseklass och reguljär klass.

Uppföljning

Skolinspektionen följer upp detta krav på åtgärder inom sex månader från beslutsdatum. **Senast inom sex månader från dagen för beslutet, dvs. senast den 25 mars 2010 ska Trollhättans kommun, Magnus Åbergsgymnasiet och Sylteskolan 7-9 redovisa till Skolinspektionen, avdelningen i Göteborg, Kungsgatan 20, 411 19 Göteborg, vilka åtgärder som vidtagits med anledning av beslutet.**

På Skolinspektionens vägnar

Björn Persson
Avdelningschef

Elisabeth Fogelberg
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också deltagit undervisningsråden Anna Wide, Barbro Nässén och Iréne Sehlin, experten Eva Jönsson samt enhetschef Lotta Kårlind.